

ПРО ОРГАНІЗАТОРСЬКУ РОЛЬ НМЦ ПТО В ЗАЛУЧЕННІ УЧНІВ ЗП(ПТ)О ДО МАН ТА ЇЇ РЕЗУЛЬТАТИ

1. Чому виникла необхідність співпраці з Дніпропетровським відділенням Малої академії наук України?

В Україні із можливих напрямів вирішення проблеми забезпечення господарства обдарованими спеціалістами обрано шлях самостійної підготовки талановитої молоді у межах національної системи освіти на основі розробки та реалізації загальнодержавних, регіональних, місцевих, закладів освіти та індивідуальних програм. У більшості закладів освіти України різного рівня в останні роки значно активізувалася діяльність стосовно цілеспрямованої систематичної роботи з обдарованими учнями (розробляються загальні та індивідуальні програми розвитку здібностей і обдарувань здобувачів освіти, народжуються нові цікаві форми презентації обдарованої особистості, створюються відповідні умови для її розвитку, вчителі/викладачі-знаходять інноваційні методи й форми навчання та виховання творчої молоді. Однак, у Концепції державної програми роботи з обдарованою молоддю зазначається, що в Україні склалася критична ситуація з поповненням національної науки молодими кадрами. «Старіння» української науки вже сьогодні негативно позначається на інноваційно-технологічному розвитку держави. Інтелектуальний творчий потенціал обдарованих здобувачів освіти використовується неефективно, оскільки не створено сприятливих умов для реалізації їх здібностей. Інтеграція ж України в загальноєвропейський простір потребує розроблення нових напрямів роботи з обдарованою молоддю.

Усі ці явища в освіті актуалізують проблему обдарованості загалом і необхідність активізації науково-дослідницької діяльності молоді зокрема. Проблема організації науково-дослідної роботи є багатогранною.

2. Як навчально-методичний центр професійно-технічної освіти у Дніпропетровській області відреагував на таку проблему і потребу часу?

Крок №1 – уклав угоду про співпрацю з комунальним позашкільним навчальним закладом «Мала академія наук учнівської молоді» Дніпропетровської обласної ради у 2015-2016 навчальному році.

довідка:

На сьогоднішній день Мала академія наук України об'єднує 27 територіальних відділень обласного рівня. Основною базою відбору талановитих дітей є система закладів позашкільної освіти (близько 1400 закладів різних напрямків), у яких в позаурочний час навчається понад 1 500 000 учнів.

Крок №2 – інформували навчальні заклади про умови співпраці.

Аби покращити роботу з обдарованою молоддю, навчально-методичний центр професійно-технічної освіти поставив перед собою завдання:

- * перевести роботу цього напрямку на якісно новий рівень;
- * активізувати заклади професійної (професійно-технічної) освіти на рівні області й України.

З цією метою здійснили:

Крок №3 – провели відеоконсультації, розповіли, що є така можливість, тобто долучили учнівську молодь до систематичної науково-дослідницької, експериментальної, конструкторської і

винахідницької діяльності в галузі історії та літературознавства, математики й екології, фізики та біології, хімії та економіки, технічної творчості та геології, педагогіки та географії, сільського господарства й археології тощо й надали їм можливість вступом до МАН:

1. Стати слухачем (дійсним членом) МАН.

2. Бути учасником Всеукраїнського конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт.

3. Брати участь у обласних конкурсах Дніпропетровського відділення МАН та Всеукраїнських конкурсах Національного центру Малої академії наук (щорічно НЦ МАНУ проводить понад 30 масових заходів, серед яких міжнародні, всеукраїнські та регіональні учнівські наукові конференції, конкурси, турніри, олімпіади, колоквиуми, семінари, презентації. Залучення широкого кола учнівства до науково-дослідницької діяльності, створення очно-заочних та літніх профільних шкіл для обдарованих, організація чисельних освітніх проєктів, спрямованих на розкриття інтелектуального потенціалу підростаючого покоління, створюють навчально-виховний простір для формування наукової еліти нації).

Порівняємо організацію роботи з обдарованою та творчою молоддю (творчими та обдарованими учнями) у загальноосвітніх навчальних закладах та закладах професійної (професійно-технічної) освіти, можливості викладача:

Учитель ЗОШ	Викладач ЗП(ПТ)О
<p>* чітко ведеться моніторинг шкільних, міських та обласних предметних олімпіад, відслідковуються досягнення творчої й обдарованої категорії учнів;</p> <p>* створюються внутрішньошкільні міжкласні факультативи (гуртки) на підставі заяв батьків та учнів;</p> <p>* виділяється державою до 100 годин, що дає змогу створити факультативи з усіх базових, а також факультативи з основ комп'ютерної грамотності, спортивно-оздоровчого напрямку, з прикладного мистецтва та народознавства тощо.</p> <p>ВИСНОВОК: учителі працюють над створенням умов для реалізації кожним школярем своїх можливостей, інтересів і здібностей, ведеться цілеспрямована науково-дослідницька робота з учнями.</p>	<p>* чітко ведеться моніторинг загальноучилищних, міських та обласних предметних олімпіад, відслідковуються досягнення творчої й обдарованої категорії учнів;</p> <p>* контингент інтелектуальним потенціалом та рівнем компетентності з базових дисциплін значно нижчий, ніж у шкільному середовищі;</p> <p>* факультативів немає;</p> <p>* не виділяються державою години на базові дисципліни.</p> <p>ВИСНОВОК: викладачі працюють над створенням умов для реалізації кожним здобувачем освіти своїх можливостей, інтересів і здібностей за рахунок власних ідей, ведеться науково-дослідницька робота здебільшого за наполяганнями викладачів і значно менше за бажанням учнів.</p>

Отже, саме тому педагогічні колективи велику увагу приділяють участі учнів в науково-дослідницькій роботі Малої академії наук України, яка посідає чільне місце серед ефективних форм науково-дослідної діяльності, що сприяють розвитку творчого потенціалу учнів, спрямовує зусилля на розвиток дослідницьких здібностей школярів, залучає їх до активної дослідницької роботи. Здобувачі освіти тут проходять першу школу становлення як дослідників науки. У МАН учні ознайомлюються з досягненнями науки і техніки, розвивають творчу думку, реалізують прагнення до наукового пошуку, набувають дослідницьких умінь.

3. Який тоді вихід мають заклади професійної (професійно-технічної) освіти? Концепція ж державної програми роботи з обдарованою молоддю стосується усіх освітніх ланок.

Крокувати пліч-о-пліч з навчально-методичним центром, а результати упродовж уже чотирьох років продемонстрували повний тандем навчально-методичного центру та закладів професійної (професійно-технічної) освіти.

Крок №4

Організація та проведення навчально-методичних консультувань для заступників директора з навчальної, навчально виробничої роботи – відповідальними в закладах за організацію роботи з творчо обдарованою молоддю, окремо для наукових керівників дослідницьких проєктів учнів-слухачів Малої академії наук України.

У свій час філософ-просвітитель Софокл говорив: «Великі справи не робляться зненацька». Щоб досягти високих результатів, навчити здобувачів освіти основам пізнання світу потрібна довга копітка спільна робота ще й викладачів та батьків. Головне завдання викладача – передати знання та навчити здобувача вчитися. Під дослідницькою діяльністю розуміється творчий процес спільної діяльності двох суб'єктів (викладача і здобувача), пов'язана з вирішенням творчих дослідницьких завдань із заздальгідь невідомим рішенням, результатом якої є формування дослідницького стилю мислення і світогляду. Важливо розуміти, що науково-дослідна діяльність це процес спільної роботи здобувача освіти й педагога. Часто виникає ситуація, коли тема проекту знаходиться на стику декількох дисциплін, вимагає консультаційної допомоги інших фахівців. У цьому випадку до співпраці долучаються інші викладачі. На превеликий жаль четвертий рік поспіль озвучую це питання, робота над яким впливає на кінцевий результат дослідження. Зазвичай у таких випадках не долучається фахівець, який мав би підготувати дослідника до контрольної роботи з базової дисципліни

Крок №5

Індивідуальна робота НМЦ ПТО із заступниками директора з навчальної, навчально виробничої роботи – відповідальними в закладах за організацію роботи з творчо обдарованою молоддю, а також науковим керівниками дослідницьких проектів.

Робота щодо участі учнів у МАН постійно вдосконалюється:

Крок №6

Залучення учнів до роботи в наукових конференціях, семінарах, квестах, геофестах, тренінгах, літературних читань, ділових іграх, лекціях, де здобувачі професійної (професійно-технічної) освіти демонструють свої знання, виступають з результатами власних досліджень тощо.

Крок №7

Організація співпраці з вищими навчальними закладами в рамках угоди з Дніпропетровським відділення МАН.

Крок №8

Методична допомога в організації напрямку STEM-освіти в межах співпраці з МАН.

Крок №9

Залучення учнів-слухачів МАН до гуртків МАН, що відбуваються на базі вищої школи.

Крок №10

Організація та проведення I етапу Всеукраїнського конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт.

ВИСНОВОК:

Залучення навчально-методичним центром закладів професійної (професійно-технічної) освіти до науково-дослідницької діяльності – це, на мою думку, один з шляхів перебудови роботи закладів в умовах оновлення освітньої парадигми держави.